

Germandat.

Ah! si'm sabien entendre!

Ah! si'm volien seguir!

Mistral.

I.

Es de nit, descansa l'mon
 en melancòlica calma,
 y melancòlica lluna
 il·lumina hermosa y clara
 ab ses tremolosos raigs
 los congots y afrans fantàstics
 del Mund, lunt los negres corps
 euelegan avuy encata,
 recordantne la devota
 y la terrible matansa
 que a l'apòlita imperial fin
 plegas ses nervosas alas.
 Sobre una coca, a la vora
 se fonda timba espadada,
 roca gegantina, albiva,
 qu'en vers lo cel arriunt s'alsa
 com un gloriós escambell
 de ses grandesas passadas,
 trista, pensativa, hermosa,

sanglotant, maravel·lida,
sas luxosas vestimentas
petas brossas, esquinadas;
ays llansantne per los llavis,
los ulls fugitant llàgrimas
z la negra cabellera
jugant a impuls de las auras;
plorantne glorias perdidas
las horas canta una dama.
Si es il·lustre son casal,
si es antiga sa missaga,
si sas glorias sont brillants,
prou vos ho dirà la llansa,
prou vos ho dirà l'escus
que oblidats, à sos pens jauren.
Aquest, encas fort, ostenta
sanguinosas quatre barras;
z las orcas de son ferro
z la punta cobertada
de saude, pregona que aquella
fou en cent lluytas crechada.
Si la dama fou hermosa
be vos ho dirà sa casa,
be vos dirà son bell cos
si fou arrogant la dama.
De sa altivera z covatge
son provar per demes clara,
las enardidas guspiras

que detrás sas pusa, llàgrima,
passatgeras, per moment,
de sos bells esquarts ne saltan.

È lo desdeny sobirà
è indiferència gelada

ab que plorosa contempla
las ciutats z los paisatjes
espargits per la planura
que domina la montanya,
bè diuen qui 'à veure 'l uson
arrabante a ses petjadas
cita la noble matrona
per deuenir acostumada.

II.

Entre la brisa q' al lluny
se va expresant roca à roca,
de una altra avogant matrona
se veigè surtí 'l contour.

Ab silenciosas petjadas
pugant pel mont escabro
de la malastruga dama
la matrona 's parí a prop.

Ena bella royal corona
enjoyava son blanc front;
en la ma dreta portava
bandera de dos colors,

z empunyava ab la ma esquerra
un escut que per blasó
en ell si vejan gravada

flors de lliu, torras y lleons.

Era noble son aspecte
y avogant sa juricis,
mes la visible groguera
de ses hermes facions,
provavan fins la evidencia
de que mes que hasta llavors
havian per la matrona

Hans conegut millors jorns.

Sidenciosa avaisa un pas

ab demot y precancis

diu: - Gesmana, ¿m conceixes? -

La del escut sanguinis

soviant de la matrona

son blasons cuverts de pols,

ab coratge, alsanse dreta,

rempugue d' esta farsa:

- Traidora, com te atreueyes

a profanar tan dolç nom?

Deu envera, castellana,

envera, fug de aquí prop,

o be ten que a aytals insults

reabri l'escalf de ~~de~~ l'aviol,

y que la ferada llansa

empunyant, al primer bot

caigim en la vergonzosa

tomba del usurpador.

- Sens cap arma vinda, com presa;

no invagim sa forsa, no;

z escota puig seran curtos
in be fortas mas valeros.

- Oblidas que socle ta esclava?

- Per deu, que aytal nom no't doncle!

- Fu sobre un trosco t' assens
d' enviejables replaudors;

~~jo me llor, perseguida~~

~~per ta brutin sense est~~

jo en la escabroia montanya
plorant me conto los pous.

Fu tens palaus z riquesas,

z tens lleys y cent llejons

de braves quemes, que defenan

tas banderas z l' teu nom;

a mi pobre, abandonada,

malasta, m deixen tantost

la lengua de ma infantesa

al que explicalar, mos clamors.

Fu si ets regna respectada

per tota las parts del mon,

z jo, solitaria, apenas

un roure droto en lo bosch

liort tranquila recolar

puga mon raquiticli cot.

Com t' extravian, comptera

los sufriments de to cor!

quant poch, gornana, conceixes

mon caracte bondado!

¡Ha, oblidas aquals temps

que desde mitjorn al Nord,
desde l' Ebro fins al Rodnes,
sempre abraçadas ab dos,
ab nostros forts pits de bouro
batrens l' africano l' east?
Campeons hi haque en ma terra
e hi haque en la terra campeons
que cap rey ni cap imperi
jamay los tindrà millors.
Querman, Joan Plancas, lo noble,
lo Cid y Roger de Alos,
los meus reys y los seus comptes,
tos Jannes y mos Alfis,
hant sigut per llurs proesas
sobrat il·lustres varons
que lluminaràn l' historia
ab immortals repleadors.
I las Navas y Lepanto,
y Grecia ab tos brans legions
d' almogavers, y Mallorca,
y aquesta ofran y conqueste
hont caigue estrellat per sempre
l' invencible Napoleon,
en glonas terras y nevas,
fets que nostros gauferons
tant amunt los han puat
que jau a llurs peus lo mon.
Mas victorias y las terras,
los seus y los meus problems,

mostren que vostres histories
parellas corren abides;
ni emreja tu deus tenir
ni dech jo menysprea ton nom,
que son los rulinis impulso,
indignes de nobles cors. —

—
Quan hagué la castellana
parlat de aquesta fairsi,
calla; y la trista comptesa
oidas aytal raleus,
de las montanges parha
las rocas ab amarch plor.

III

— Si tens, après de breu pausa,
sigue dientne lo regna;
si tens nobles sentiments,
com praxona fa grandesa,
oblida rancis agravis
y l'amistat sagellemne
ab un abraí fracional
y ab lo beí de benivolensa.

— Castellana, castellana,
oblidals l'anima intenta,
mes conta que sigue aluy gran
y ja de alu res me quida:
conta que morintne visch
y esclava toch de ta pensa!

— Fanché jo vidi geuzant

llogada ab fortas cadenas,
y soch parodia ridicula
de ma passada grandesa.
Alia senyora de mon,
¿ que es lo que se alii'm resta?
Alguna l' imitel plot,
lo front aixeca, comptaera,
que ja sobran, visca deu,
tant escarri y tanta mengua -
- Mes ni'm esclavinas. - Ho,

son las bians de la terra.
¿ Qui fou sino Felip V
qui ametralla ta grandesa?
¿ Qui sino ell robà i vos fills
la noble sang de llurs venas?.

Germana, donau eix nom
y lobei de beuvalensa
y torxo ab nostres mans
farem de nostra cadenas.

- Detini con las pasaulas;
ni cingeras regal diadema
y jo ab ma humil banetina
ni goro a dirne comptaera.

- Aquesta regal corona
que mon orgull un jorn era,
de nos ilustres blasons
vuy es la taca mes negra;
y perquè ja mes no duxtis
de lo que t' ofresch, comptaera,

la corona de dos monts
que fin veníades la terra,
lluny de mi que ja no n' digna
que tu mon cap permanesca. —
I esclamant d' esta fairs,
agafa' la regal diadema
y ab impetu coratjó
la llenia contra las pedras,
~~contra la compta esclama~~
~~comuna~~
y ab firmesa n' esclamava
convencuda la compta:
— Desde avuy una germana ets
purig tra deupat d' esse regna.

I abraçadas las germanas
dante' el bes de benvolensa,
es fania que negres corps
bategant llurs alas negres
cueljavan escamint
a las aligas francesas;
y espantadas, en la nit
velliravan per la terra
ab llurs novallas saguants
del bruch las ombres funestas;
y al remor dela corona
rotolant de penya en penya
espavordits tremolavan
los tirans de l' ampla terra.

Octubre 1868.

